

Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Τόμ. 9, Αρ. 6B (2017)

Ο Σχεδιασμός της Μάθησης

Τόμος 6, Μέρος Β

Πρακτικά

9^ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή
& εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Αθήνα, 23 – 26 Νοεμβρίου 2017

Ο Σχεδιασμός της Μάθησης

Επιμέλεια
Αντώνης Λιοναράκης
Σύλβη Ιωακειμίδου
Μαρία Νιάρη
Γκέλη Μανούσου
Τόνια Χαρτοφύλακα
Σοφία Παπαδημητρίου
Άννα Αποστολίδου

ISBN 978-618-5335-01-4
ISBN SET 978-618-82258-5-5

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Εκπαιδευτικές ταινίες μικρού μήκους –
παραγωγή κι αξιοποίηση

Σπύρος Πέτρου Σπύρου, Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός

doi: [10.12681/icodl.1262](https://doi.org/10.12681/icodl.1262)

Εκπαιδευτικές ταινίες μικρού μήκους – παραγωγή κι αξιοποίηση

Educational short films - production and exploitation

Σπύρος Π. Σπύρου
Μεταπτυχιακό «Επιστήμες της Αγωγής -
Εκπαίδευση με χρήση νέων τεχνολογιών»
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
s_mitsis13@hotmail.com

Αλιβίζος Σοφός
Καθηγητής
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
isofos@rhodes.aegean.gr

Abstract

The tremendous technological development and its achievements invaded all areas and manifestations of modern life, bringing changes to the everyday life of modern people. One area of our lives is education, which has not been unaffected by technological achievements. Nowadays, children from the beginning of their life come in contact with a variety of audiovisual media (TV, radio, tablets, computers, movies, etc.). They are growing up and learning with them. One of the audiovisual media that can be successfully used in education is short film. Short films and their exploitation in education encompass many and important prerequisites for pupils and teachers to be involved in successful teachings, to which we will be discussing extensively below. This suggestion includes a brief historical review of pedagogical tools in education in order to highlight the importance and the historicity of the Media. There are outlined approaches to the educational use of digital media, with reference to the approach to ecology of media and pre-centered teaching, the basic steps for actively involving pupils in the production of films. Then reference is made to the production and exploitation of video / film in the educational process, educational video / film and digital video editors / video editors. Subsequently, an extensive reference is made to short films, with particular emphasis on short films, on how to use them in the educational process, and on five key actions of the teacher for their use in teaching.

Keywords: *new media, educational short films*

Περίληψη

Η αλματώδης τεχνολογική ανάπτυξη και τα επιτεύγματά της εισέβαλλαν σε όλους τους τομείς κι εκφάνσεις της σύγχρονης ζωής φέρνοντας αλλαγές στην καθημερινότητα του σύγχρονου ανθρώπου. Ένας τομέας της ζωής μας είναι η εκπαίδευση, η οποία δεν έμεινε ανεπηρέαστη από τα τεχνολογικά επιτεύγματα. Στις μέρες μας, τα παιδιά από την αρχή της ζωής τους έρχονται σε επαφή με ποικίλα οπτικοακουστικά μέσα (τηλεόραση, ραδιόφωνο, τάμπλετ, ηλ. υπολογιστές, ταινίες κ.ά.). Μεγαλώνουν, μαθαίνουν και διδάσκονται με αυτά. Ένα από τα οπτικοακουστικά μέσα, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν επιτυχώς στην εκπαίδευση είναι οι ταινίες μικρού μήκους. Οι ταινίες μικρού μήκους και η αξιοποίησή τους στην εκπαίδευση εμπερικλείουν πολλές και σημαντικές προϋποθέσεις, ώστε μαθητές/τριες κι εκπαιδευτικοί να είναι συμμετοχικοί σε επιτυχημένες διδασκαλίες, στις οποίες θα αναφερθούμε εκτενώς στη συνέχεια. Η

συγκεκριμένη εισήγηση περιλαμβάνει σύντομη ιστορική αναδρομή για τα παιδαγωγικά μέσα στην εκπαίδευση με σκοπό την ανάδειξη της σημαντικότητας και της ιστορικότητας τους. Σκιαγραφούνται προσεγγίσεις της εκπαιδευτικής αξιοποίησης των ψηφιακών μέσων, ενώ έχοντας ως σημείο αναφοράς την προσέγγιση οικολογίας των μέσων και της πραξιοκεντρικής διδακτικής, παρουσιάζονται τα βασικά βήματα για την ενεργή εμπλοκή των μαθητών/τριών στην παραγωγή ταινιών. Έπειτα, γίνεται μία αναφορά στην παραγωγή κι αξιοποίηση βίντεο/ταινίας στην εκπαιδευτική διαδικασία, στα είδη εκπαιδευτικών βίντεο/ταινιών και στα ψηφιακά εργαλεία παραγωγής βίντεο/ταινιών – video editors. Ακολούθως, γίνεται μία εκτενής αναφορά στις ταινίες μικρού μήκους με ιδιαίτερη έμφαση στις εκπαιδευτικές ταινίες μικρού μήκους, στους τρόπους αξιοποίησης τους στην εκπαιδευτική διαδικασία και σε πέντε βασικές ενέργειες του εκπαιδευτικού για την αξιοποίηση τους στη διδασκαλία.

Λέξεις-κλειδιά: νέα μέσα, εκπαιδευτικές ταινίες μικρού μήκους

Εισαγωγή

Οι διαδικασίες μετασχηματισμού, οι οποίες προκαλούνται από τα μέσα, συγκαθορίζουν σημαντικά το ιστορικό και το κοινωνικό γίνεσθαι, και μπορούν να θεωρηθούν ως αντικει-μενοποίηση της ανθρώπινης δραστηριότητας. Βασικές δομές και λειτουργίες αυτής της διαδικασίας είναι η ψηφιοποίηση, η σύγκληση και η παγκοσμιοποίηση (Kron & Σοφός 2007, 40-47). Σ' αυτό το πλαίσιο του μετασχηματισμού παρατηρείται μια διαδικασία μετάβασης: όπως τα πρωτογενή (πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία), έτσι και τα δευτερογενή (κειμενικά είδη) και τα τριτογενή μέσα (ραδιόφωνο κινηματογράφος κ.ά.) ψηφιοποιούνται σε παγκόσμια κλίμακα. Το φαινόμενο αυτό είναι τόσο έντονο, μη αντιστρέψιμο και καθολικό, με αποτέλεσμα τα παιδιά που γεννήθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες να προσδιορίζονται ως ψηφιακοί αυτόχθονες, ενώ οι μεγαλύτεροι σε ηλικία, ψηφιακοί μετανάστες. Είναι προφανές, ότι όλο και περισσότερο, είναι ευδιάκριτη μια αντίθεση, που έχει σημασία και για την εκπαίδευση: *οι ψηφιακά αυτόχθονες, χρησιμοποιούν τα τεταρτογενή μέσα (δηλαδή τα ψηφιακά) περισσότερο και με διαφορετικό τρόπο στην καθημερινότητά τους (ψυχαγωγία, χόμπι, σχολείο) σε σχέση με τους ψηφιακά μετανάστες*. Ειδικότερα, ο διαφορετικός τρόπος χρήσης τους, έχει συνέπειες και για τη δόμηση και την οργάνωση της διδασκαλίας, καθώς αυτή ακολουθεί τη λογική που ίσχυε στους ψηφιακά μετανάστες, και μάλιστα τη στιγμή που ένας από τους σκοπούς της εκπαίδευσης γενικότερα και του σχολείου ειδικότερα είναι η εκπαίδευση πολιτών του τώρα και του αύριο, ανθρώπους που θα μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της εποχής και της αγοράς εργασίας. Τα παιδιά, επομένως, ως χρήστες και παραγωγοί των Νέων Μέσων και της εκπαιδευτικής τεχνολογίας στη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης αποκτούν τέτοιες δυνατότητες. Μια τέτοια απαίτηση όμως εγείρει ζητήματα, σχετικά με την ένταξη των Νέων Μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία, όπως: πότε, πώς, από ποιους και για ποιο σκοπό θα χρησιμοποιούνται τα Νέα Μέσα στη διδασκαλία και τη μάθηση;

Στις μέρες μας τα παιδιά από την αρχή της ζωής τους έρχονται σε επαφή με ποικίλα οπτικοακουστικά μέσα (τηλεόραση, ραδιόφωνο, τάμπλετ, ηλ. υπολογιστές, ταινίες κ.ά.) μεγαλώνουν, μαθαίνουν και διδάσκονται με αυτά. Ένα από τα οπτικοακουστικά μέσα τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν επιτυχώς στην εκπαίδευση είναι οι ταινίες μικρού μήκους. Οι ταινίες μικρού μήκους και η αξιοποίησή τους στην εκπαίδευση εμπερικλείουν πολλές και σημαντικές προϋποθέσεις ώστε μαθητές/τριες κι

εκπαιδευτικοί να είναι συμμετέτοχοι σε επιτυχημένες διδασκαλίες, στα οποία θα αναφερθούμε εκτενώς στη συνέχεια.

Ιστορική αναδρομή

Η εκπαίδευση και τα Μέσα (κλασικά και νέα) που αξιοποιεί υπόκεινται στο φαινόμενο της χωροχρονικής αποπλαισίωσης (Σοφός, 2017, σ. 15-18). Στο πλαίσιο αυτό γίνεται κατανοητή μία σύντομη ιστορική αναδρομή στην εισαγωγή των παιδαγωγικών μέσων στην εκπαίδευση, αφού οι ταινίες μικρού μήκους αποτελούν κι ένα εποπτικό παιδαγωγικό μέσο. Ο Comenius (1592-1670) προτείνει την ένταξη των μέσων ως βοηθημάτων της διδασκαλίας και στο βιβλίο του «Didactica Magna» (Μεγάλη Διδακτική) αναφέρει ότι όλοι οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να παρουσιάζουν τα πράγματα στις αισθήσεις των μαθητών/τριών και μάλιστα σε όσο το δυνατό περισσότερες ταυτόχρονα (Κανάκης, 2011, σ.2). Το βιβλίο του: Orbis sensualium pictus (Ο κόσμος σε εικόνες) (1658), είναι το πρώτο εικονογραφημένο βιβλίο που χρησιμοποιήθηκε πολλά χρόνια για τη διδασκαλία της λατινικής γλώσσας και δικαιολογημένα ο Comenius θεωρείται ο πατέρας της εποπτικής διδασκαλίας.

Όπως αναφέρει ο Κανάκης (2011) τον 17^ο αιώνα οι πρώτες συλλογές από βοηθητικά μέσα διδασκαλίας είναι γεγονός και η μεγάλη διδακτική αξία της «αρχής της εποπτείας» αναδεικνύεται από τους Rousseau (1712-1778), Pestalozzi (1746-1827), Herbart (1776-1841) και Fröbel (1782-1852).

Στον 20^ο αι. και συγκεκριμένα κατά τη δεκαετία του 1960 το ραδιόφωνο και η τηλεόραση διαδίδονται ευρέως και η Παιδαγωγική αποστασιοποιείται αρχικά από αυτά. Το θέμα: «Τηλεόραση και παιδί» συζητείται πολύ έντονα την περίοδο αυτή. Οι γνώμες και οι κριτικές διχάζονται. Την ίδια εποχή εμφανίζονται δύο κύριες τάσεις στην εξέλιξη της Διδακτικής των Μέσων. Η μία τάση στηρίζεται στο κυβερνητικό μοντέλο, διαπνέεται από ένα εργαλειακό ενδιαφέρον και αποσκοπεί στη βελτίωση των στρατηγικών διδασκαλίας, π.χ. εργαστήρια διδασκαλίας γλωσσών. Η δεύτερη τάση βασίζεται στην Ψυχολογία της συμπεριφοράς (Behaviorismus) και αξιοποιεί ως παρωθητικά μαθησιακά ερεθίσματα θετικούς και αρνητικούς ενισχυτές με τη χρήση των νέων τεχνολογιών (Kron, Σοφός, 2003 σ. 40, 54 και Kron, Σοφός, 2007, σ. 66-68). Στο τέλος της δεκαετίας του 1960 καταβάλλεται προσπάθεια να δημιουργηθούν ταξινομίες των μέσων, για να βοηθούν οι μαθητές/τριες και οι δάσκαλοι στην καλύτερη επιλογή των μέσων για διδακτικούς σκοπούς.

Νέα ώθηση στην ανάπτυξη της Διδακτικής των μέσων στη Γερμανία έδωσε το διδακτικό μοντέλο της Σχολής του Βερολίνου των Heimann, Schulz και Otto. Στο μοντέλο αυτό εμφανίζονται τα μέσα ως βασικό δομικό στοιχείο της διδασκαλίας (Heimann, Otto, Schulz, 1977 και Petersen, 1984 στο Κανάκης, 2011, σ.2). Στα μέσα της δεκαετίας του 1970 μέσα από την οξεία κριτική στην τεχνολογικά προσανατολισμένη χρήση των μέσων για διδακτικούς σκοπούς εμφανίζεται η αποκαλούμενη ενεργητική και συμμετοχική Διδακτική των μέσων (Scheffer, 1974, Wittern, 1975, Krauth, 1976 στο Κανάκης, 2011, σ.2). Σύμφωνα με τους εκπροσώπους της ενεργητικής και συμμετοχικής Διδακτικής των μέσων, η διδασκαλία είναι μια ανοικτή διαδικασία μάθησης, στην οποία τα μέσα χρησιμεύουν ως βοηθήματα στα χέρια των δασκάλων και μαθητών/τριών που οργανώνουν από κοινού τη διδασκαλία. Τα μέσα οφείλουν, δηλαδή, όχι να υποστηρίζουν τον/τη μαθητή/τρια στη διαδικασία της μάθησης, αλλά να χρησιμεύουν στο/στη μαθητή/τρια ως μέσα μάθησης ή ακόμη και να κατασκευάζονται από τον ίδιο τον/τη μαθητή/τρια. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η σύζευξη της Διδακτικής των μέσων με την Αγωγή στα μέσα και την Παιδαγωγική των μέσων.

Στη δεκαετία του 1980 παρατηρείται μια αναβίωση της πραξιακής Διδακτικής, δηλαδή της διδακτικής αντίληψης, ότι η μάθηση και η ανάπτυξη του ατόμου επέρχεται μέσα από τη σύζευξη της σκέψης και της δράσης με τα μέσα, κάτι που είναι σήμερα δυνατό στην εκπαίδευση, με δεδομένη τη ραγδαία ανάπτυξη νέων τεχνολογικών μέσων και την ευρεία διάδοση των Η/Υ. Αρχές της δεκαετίας του 1990 αντικρίζονται τα μέσα ως σταθερή οικολογία των μαθητών/τριών με πολλές εκφάνσεις, εκ των οποίων μια από αυτές είναι η γνωσιοκεντρική. Τα ψηφιακά μέσα γίνονται αντιληπτά ως εργαλεία για την κατασκευή νέας γνώσης και έτσι παύουν να αντιμετωπίζονται μόνο ως μέσα για την υποβοήθηση και την καθοδήγηση διαδικασιών διδασκαλίας και μάθησης. Το φάσμα των διδακτικών μέσων διευρύνεται με πλήθος νέων μηχανών, πολυμέσων και μικροηλεκτρονικών συσκευών, καθώς και με διάφορες μορφές ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning) σε εικονικές σχολικές τάξεις (Hüther, 2005, στο Κανάκης, 2011, σ.2). Σήμερα επικρατεί παιδαγωγική πολυφωνία στις θεωρητικές προτάσεις για την αξιοποίηση των μέσων επικοινωνίας και πληροφόρησης. Η αξιοποίηση των μέσων για διδακτικούς σκοπούς τεκμηριώνεται τόσο σε διδακτικές θεωρίες όσο και σε ψυχολογικές θεωρίες για τη μάθηση (Κόμης, 2004, Κρον/Σοφός, 2007, Ράπτης, 1999 και 2002 στο Κανάκης, 2011, σ.2).

Οι Κρον/Σοφός (2007) αναφέρουν ότι η διαδικασία ένταξης των Νέων Μέσων στο σχολείο και στο μάθημα χρονολογείται από τη δεκαετία του 1980 και χωρίζεται σε τρεις φάσεις:

1^η Φάση: Από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 έως τα τέλη της δεκαετίας του 1980. Οι πρώτες απόπειρες ένταξης των Νέων Μέσων στον εκπαιδευτικό τομέα δρομολογήθηκαν μέσα στο πλαίσιο των οικονομικών και των βιομηχανικών εξελίξεων.

2^η Φάση: Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και χαρακτηρίζεται από ένα παιδαγωγικό άνοιγμα. Τώρα υπογραμμίζεται η διαπίστωση ότι τα Νέα Μέσα έχουν πλέον ενταχθεί στην κοινωνική πραγματικότητα κι ότι έχουν ήδη διεισδύσει σε τομείς αγωγής και εκπαίδευσης, όπως π.χ. η οικογένεια και το σχολείο.

3^η Φάση: Η αφετηρία της τρίτης φάσης, την οποία διανύει η σύγχρονη εποχή, εντοπίζεται στα μέσα της δεκαετίας του 1990. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της αποτελεί η μετατόπιση του ενδιαφέροντος προς την κατεύθυνση των ηλεκτρονικών μέσων και προπάντων του ηλεκτρονικού υπολογιστή και του διαδικτύου.

2. Παραγωγή κι αξιοποίηση βίντεο/ταινίας στην εκπαιδευτική διαδικασία

Η τηλεόραση, ο κινηματογράφος και το βίντεο, τα οποία ανήκουν στα τριτογενή μέσα (Σοφός/Κρον 2010 στο Σοφός, 2015 σ. 2), παραμένουν τα μέσα της σύγχρονης εποχής, τα οποία βέβαια εμφανίζονται όλο και περισσότερο σε ψηφιακές μορφές (π.χ. www.edutv.gr) παρουσίασης, οι οποίες ως μέσα ανήκουν στα τεταρτογενή. Τα μέσα αυτά διακατέχουν ένα σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της εικόνας και της αντίληψης της κοινωνικής πραγματικότητας κι εκεί έγκειται και η αξία τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τα τριτογενή αυτά μέσα είναι απλά στη χρήση, αφού δεν είναι αναγκαία κάποια εξειδικευμένη δεξιότητα χειρισμού, όπως συμβαίνει αντιθέτως με τα τεταρτογενή μέσα, π.χ. Η/Υ και διαδίκτυο. Επίσης, τα ίδια μέσα μπορούν να ενταχθούν και να αξιοποιηθούν στοχευόμενα στο πλαίσιο της διδακτικής και της μαθησιακής διαδικασίας, προκειμένου να ενδυναμώσουν τη μαθησιακή διαδικασία ή και να βελτιστοποιήσουν τα μαθησιακά αποτελέσματα. Αυτό προϋποθέτει ότι επιλέγονται με σημείο αναφοράς τους εκπαιδευτικούς στόχους και ότι εφαρμόζονται βάσει συγκεκριμένης διδακτικής μεθόδου με δημιουργικό τρόπο (Σοφός/Κρον, 2010, στο Σοφός, 2015, σ.2).

2.1. Είδη εκπαιδευτικών βίντεο/ταινιών

Τα είδη των βίντεο/ταινιών που μπορούν να αξιοποιηθούν για εκπαιδευτικούς και διδακτικούς σκοπούς είναι ευρύ και περιλαμβάνει μιντιακές παραγωγές που μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής: Κινηματογραφικές ταινίες, τηλεοπτικές εκπομπές, ντοκιμαντέρ, ταινίες καταγραφής γεγονότων, ταινίες τεκμηρίωσης και πληροφόρησης, εκπαιδευτικές ταινίες, διαφημίσεις, κινούμενα σχέδια, animation, σύντομα βιντεοκλίπ, ταινίες μικρού μήκους.

2.2. Ψηφιακά εργαλεία παραγωγής βίντεο/ταινιών – video editors

Ένας εκπαιδευτικός, μετά από προσεκτική μελέτη κι επιλογή, μπορεί να αξιοποιήσει στην εκπαιδευτική διαδικασία, ποικίλα, ήδη υπάρχοντα, εκπαιδευτικά βίντεο από άλλους δημιουργούς. Εκτός αυτού, μπορεί να γίνει ο ίδιος δημιουργός ή ακόμη να καθοδηγήσει τους/τις μαθητές/τριες στη δημιουργία ποικίλων ειδών βίντεο/ταινιών. Με την εξέλιξη της τεχνολογίας (ηλ. υπολογιστές, τάμπλετ) τα ψηφιακά εργαλεία παραγωγής κι επεξεργασίας (video editors) είναι πάμπολλα κι απλά στη χρήση για όλες τις συσκευές κι όλα τα λειτουργικά (Windows, macOS, Android, iOS κ.ά.). Ο εκπαιδευτικός με τα ψηφιακά εργαλεία παραγωγής κι επεξεργασίας βίντεο/ταινιών μπορεί να κάνει τα εξής: Βίντεο-μαθήματα ([αντίστροφη τάξη](#)), βίντεο-παρουσιάσεις, φωτο-ιστορίες, ψηφιακές ιστορίες (ψηφιακή αφήγηση), ντοκιμαντέρ, ταινίες μικρούς μήκους, γνωριμία των μαθητών/τριών με έννοιες της κινηματογράφησης (μοντάζ, σκηνοθεσία, ηχοληψία κ.ά.), trailers ταινιών (για σημαντικούς ανθρώπους, διάσημα μέρη, ιστορικά γεγονότα), animations κ.ά.

Στη συνέχεια θα αναφέρουμε ενδεικτικά μερικά ψηφιακά εργαλεία παραγωγής κι επεξεργασίας βίντεο/ταινιών (video editors) για όλες τις συσκευές και λειτουργικά:

- *Windows Movie maker*: Το Windows Movie Maker περιλαμβανόταν στα Windows Live Essentials και η τελευταία φορά που ανανεώθηκε ήταν το 2012 (δεν είναι διαθέσιμο πια για τα Windows 10). Ήταν ένα λογισμικό επεξεργασίας και παραγωγής βίντεο/ταινιών πολύ απλό στη χρήση που λειτουργούσε σε συσκευές με εκδόσεις του λειτουργικού Windows πριν τα Windows 10. Σας επέτρεπε να δημιουργείτε ταινίες με τίτλους, εφέ, εφέ μετάβασης, μουσική και αφήγηση. Εναλλακτικά δωρεάν και επί πληρωμή λογισμικά κι εφαρμογές για συσκευές με λειτουργικά Windows 10 είναι διαθέσιμα στο Microsoft Store (<https://www.microsoft.com/en-us/store/b/home>) και στο εμπόριο και είναι απλά στη χρήση. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα πιο κάτω: [Movie Maker: Free Video Editor](#) (δωρεάν), [Filmora](#) (επί πληρωμή με δωρεάν δοκιμαστική έκδοση), [Adobe Premiere Elements 15](#) (επί πληρωμή), [Movie Moments](#) (δωρεάν), [MAGIX Movie Edit Pro](#) (επί πληρωμή), [Video Editor Master](#) (δωρεάν), [Pinnacle Studio 21](#) (επί πληρωμή), [VSDC Free Video Editor](#) (δωρεάν) κ.ά.
- *iMovie*: Το [iMovie](#) είναι ένα λογισμικό επεξεργασίας και παραγωγής βίντεο/ταινιών που δεν χρειάζεται εξειδικευμένες γνώσεις για τη χρήση του. Λειτουργεί σε συσκευές με λειτουργικό macOS και iOS και διατίθεται δωρεάν στο App Store της Apple.. Η εφαρμογή/λογισμικό είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο με έτοιμα πρότυπα, εντυπωσιακά εφέ και μουσική για τη δημιουργία όσων αναφέραμε πιο πάνω. Ενδεικτικά αναφέρουμε κι άλλες εφαρμογές/λογισμικά για συσκευές με λειτουργικά macOS και iOS: [Final Cut Pro X](#) (επί πληρωμή), [Photo Theater Pro - Slideshow Movie Maker](#) (επί πληρωμή), [Video Editor Redux](#) (δωρεάν), [Movie Edit Pro - Merge Video Image Editor](#) (επί πληρωμή με δωρεάν δοκιμαστική έκδοση) κ.ά.

- [Animoto Video Maker](#): Η εφαρμογή Animoto Video Maker είναι μια ιδιαίτερα εύχρηστη εφαρμογή που επιτρέπει τη δημιουργία ταινιών βασισμένες σε φωτογραφίες ή αποσπάσματα βίντεο. Διατίθεται για όλα τα λειτουργικά συστήματα κινητών συσκευών καθώς και διαδικτυακά μέσω υπολογιστή.
- [Tellegami – Ψηφιακές ιστορίες με 3D χαρακτήρες](#): Η εφαρμογή Tellagami είναι ένα ψηφιακό εργαλείο που επιτρέπει τη δημιουργία προσαρμοσμένων βίντεο-παραυσιάσεων με πρωταγωνιστές τρισδιάστατους χαρακτήρες και είναι διαθέσιμο για iOS και Android συσκευές. Οι χρήστες μπορούν πολύ εύκολα να εισάγουν κείμενο ή ηχογραφημένα αποσπάσματα καθώς και να επεξεργαστούν την εμφάνιση του ψηφιακού τους ήρωα.
- [ChatterPix Kids](#): Η εφαρμογή είναι διαθέσιμη μόνο για συσκευές iOS και σου δίνει τη δυνατότητα να κάνεις οποιαδήποτε εικόνα να μιλάει με πολύ απλό τρόπο. Στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορούν τα παιδιά να μετατραπούν σε ερευνητές και να δημιουργήσουν για παράδειγμα μία φωτο-ιστορία με εικόνες φρούτων και λαχανικών αναφέροντας τα θρεπτικά τους συστατικά ή μία φωτο-ιστορία με τους πλανήτες κ.ά.
- Στο [Microsoft Store](#), στο [Google Play](#) και στο [App Store](#) υπάρχει μία πληθώρα εφαρμογών/λογισμικά παραγωγής κι επεξεργασίας ταινιών (video editors), δωρεάν κι επί πληρωμή, για όλες τις συσκευές και για όλα τα λειτουργικά. Κάποια από αυτά είναι: [KineMaster – Pro Video Editor](#) (δωρεάν), [Shadow Puppet Edu](#) (δωρεάν), [Quik – Free Video Editor](#) (δωρεάν), [Ripl](#) (δωρεάν) κ.ά.

3. Ταινία μικρού μήκους

Η ταινία μικρού μήκους ορίζεται ως μία ταινία με διάρκεια μικρότερη των 30 λεπτών (Καλαμπάκας, Κυριακουλάκος, 2015, σ. 20). Τις περισσότερες φορές δεν είναι παρά οι πρώτες προσπάθειες φιλόδοξων σκηνοθετών, που δεν έχουν ακόμα την εμπειρία και τα μέσα να φτιάξουν μια «κανονική» ταινία. Υπάρχουν, όμως, πολλά και σημαντικά παραδείγματα δημιουργών που αφοσιώθηκαν σε αυτό και εξερεύνησαν τις αισθητικές του δυνατότητες, ανάγοντάς το σε μια ιδιαίτερη, αυτοτελή μορφή της κινηματογραφικής τέχνης στην ιστορία του κινηματογράφου (Καλαμπάκας, Κυριακουλάκος, 2015, σ. 20). Η τ.μ.μ. μπορεί να παρομοιαστεί με ένα ποίημα ή ένα διήγημα, τα οποία χαρακτηρίζονται από γλωσσική οικονομία και άρθρωση διαφορετική απ' ένα μυθιστόρημα. Έτσι, η μικρή κλίμακα μιας ταινίας 5, 15 ή 25 λεπτών επιτρέπει, ίσως και επιβάλλει, μια ακραία γλωσσική συμπύκνωση στη γραφή της, που ασκεί μια μοναδική, διαφορετική γοητεία στο θεατή. Τόσο στην αφήγηση, αν πρόκειται για μυθοπλασία, όσο και στην κινηματογραφική άρθρωση μιας ταινίας μικρού μήκους, ανοίγονται έτσι ιδιαίτερες εκφραστικές δυνατότητες, που ο δημιουργός μπορεί και πρέπει να εκμεταλλευτεί.

Ακόμη, η τ.μ.μ. έχει συγκριτικά χαμηλότερο κόστος παραγωγής και πιο ευέλικτο τρόπο κατασκευής. Εξαιτίας αυτών των δύο χαρακτηριστικών έχει γίνει ιστορικά ένα εξαιρετικά γόνιμο πεδίο πειραματισμών και γλωσσικής έρευνας, που έχει αναδείξει καινοτόμες προσωπικές ματιές, τολμηρές γραφές και πρωτοποριακές φόρμες στην εξέλιξη του μέσου. Επομένως, η ταινία μικρού μήκους, δεν είναι απλώς μια μινιατούρα των μεγάλου μήκους ταινιών ούτε ακολουθεί τα ίδια κατασκευαστικά πρότυπα, αλλά χρησιμοποιεί τα ίδια εκφραστικά εργαλεία (Καλαμπάκας, Κυριακουλάκος, 2015, σ. 20).

3.1. Εκπαιδευτική ταινία μικρού μήκους.

Η ταινία μικρού μήκους όπως αναφέραμε ανωτέρω είναι ένα ιδιαίτερα πυκνογραμμένο κινηματογραφικό είδος. Στο σύντομο χρονικό διάστημα που διαρκεί

συμπυκνώνονται ιδέες, μηνύματα, νοήματα και όλη η κινηματογραφική γλώσσα. Στην εκπαιδευτική διαδικασία η τ.μ.μ. η δημιουργία της, αποτελεί ένα μοναδικό εκπαιδευτικό μέσο. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διδασκαλίες όλων των γνωστικών αντικειμένων, αφού η παραγωγή και η αξιοποίησή της απαιτεί γλωσσικές δραστηριότητες (συγγραφή κειμένων, σεναρίου, storyboard κ.λπ.), μαθηματικές δεξιότητες (γεωμετρία, μαθηματικοί υπολογισμοί κ.λπ.), μουσική δημιουργία (μουσική επένδυση), εικαστική έκφραση (κατασκευή σκηνικών κ.λπ.). Ακόμη μπορεί να υποστηρίξει όλα τα προαιρετικά προγράμματα που υλοποιούνται στο σχολείο: αγωγής υγείας, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και πολιτιστικά. Βασίζεται στις αρχές της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας και μαθητοκεντρικής μάθησης καθώς όλες οι απαιτούμενες εργασίες έχουν σαν πυρήνα τους τις μαθητικές ομάδες και ο εκπαιδευτικός περιορίζεται στον ρόλο του μαέστρου ή σκηνοθέτη του τελικού έργου (Πουλιού, Λυμπούδης, 2013, σ. 4).

3.1. Βήματα παραγωγής εκπαιδευτικών ταινιών μικρού μήκους

Κατά την παραγωγή εκπαιδευτικών ταινιών μικρού μήκους είναι απαραίτητο σύμφωνα με τους Πουλιού, Λυμπούδη (2013, σ. 4) τα παρακάτω δέκα βήματα:

1^ο Ενημέρωση γονέων: Πρώτο κι αναγκαίο βήμα είναι το να ενημερωθούν οι γονείς των παιδιών για τη δημιουργία της ταινίας για να εξασφαλιστεί η σύμφωνη γνώμη τους. Σε περίπτωση που οι γονείς απαντήσουν αρνητικά τα παιδιά μπορούν να ενταχθούν σε άλλες δημιουργικές ομάδες του πρότζεκτ, π.χ. στους σεναριογράφους, τους σκηνοθέτες, τους μουσικούς κ.λπ.). Θα πρέπει, επίσης να ενημερωθούν η Διεύθυνση του σχολείου, ο σχολικός σύμβουλος, ο σύλλογος διδασκόντων, ο Υπεύθυνος σχολικών δραστηριοτήτων κ.λπ.).

2^ο Ορισμός θέματος: Έπειτα αποφασίζεται το θέμα της ταινίας, όπου καλό είναι να προκύπτει από τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών με σκοπό την ένθερμη συμμετοχή τους.

3^ο Χωρισμός ομάδων κι ανάθεση αρμοδιοτήτων: Στη συνέχεια ακολουθεί ο χωρισμός των ομάδων (ανάλογα με τα ιδιαίτερα ταλέντα των παιδιών αλλά και τις επιθυμίες τους: σεναριογράφοι, μουσικοί, σκηνοθέτες, ηθοποιοί, σκηνογράφοι κ.ά.). Σ' αυτό το βήμα δίνονται στους/στις μαθητές/τριες οι απαραίτητες πληροφορίες για τις αρμοδιότητες της κάθε ομάδας.

4^ο Συγγραφή σεναρίου: Ακολουθεί η συγγραφή του σεναρίου της ταινίας. Αρχικά γράφεται ένα μικρό κείμενο 2 – 3 σελίδων που θα αποδίδει περιληπτικά τη δράση. Αφού διαβαστεί και γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις, προσθήκες κ.λπ., αποφασίζονται οι ρόλοι που εμπλέκονται στο σενάριο. Στη συνέχεια κομματιάζεται το περιληπτικό σενάριο σε σκηνές και πλάνα, δηλαδή αποφασίζονται ποιες θα είναι οι σκηνές και τα πλάνα. Για κάθε σκηνή γράφεται αναλυτικά το σενάριό της με βάση το αρχικό περιληπτικό κείμενο και χωρίζεται σε πλάνα. Μετέπειτα, λύνονται τα θέματα σκηνοθεσίας κάθε σκηνής και κάθε πλάνου (πώς στήνονται οι «ηθοποιοί», πού είναι η κάμερα, ύφος ηθοποιών, εκφράσεις προσώπου, στάσεις σώματος) και σκηνογραφίας (θα υπάρχουν αντικείμενα στο πλάνο που πρέπει να προσθέσετε κ.λπ.) ή τυχόν μουσικής επένδυσης. Οι σκηνές γυρίζονται μία μία και είναι προτιμότερο να υπάρχουν μικρές σκηνές (που θα ενωθούν με ένα ψηφιακό εργαλείο – video editor) παρά να γυριστούν μεγάλες σκηνές π.χ. 4,5 λεπτών που λόγω λαθών πρέπει γυρίζονται ξανά ή χρειάζονται ειδικό μοντάζ για να είναι αισθητικά υψηλού επιπέδου.

5^ο Χρονοδιάγραμμα ταινίας: Καθορίζεται το χρονοδιάγραμμα της ταινίας. Μία ταινία μικρού μήκους μπορεί να γυριστεί σε λίγες εβδομάδες ενώ υπάρχουν μαθητικά πρότζεκτ που χρειάστηκαν αρκετούς μήνες. Το χρονοδιάγραμμα έχει να κάνει με το θέμα της ταινίας σας, τον αριθμό των σκηνών της, τις τεχνικές ή άλλες

προϋποθέσεις της (καιρός, ώρα ημέρας, τεχνικά ζητήματα, αριθμός συμμετεχόντων κ.λπ.).

6^ο Εμβάθυνση στην κινηματογραφική γλώσσα: Πριν αρχίσουν τα γυρίσματα θα ήταν καλό να μελετηθεί η κινηματογραφική γλώσσα (σκηνή, πλάνο, πλονζέ, κοντρ πλονζέ, πανοράμικ κ.ά.) και να εξοικειωθούν τα παιδιά με αυτήν.

7^ο Εξοικείωση στις ταινίες μικρού μήκους: Κατά το έβδομο βήμα οι μαθητές/τριες είναι σημαντικό να καταλάβουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ταινιών μικρού μήκους, καθώς δεν είναι εξοικειωμένοι με αυτό το κινηματογραφικό είδος, αφού δεν προβάλλεται στην τηλεόραση ούτε στους κινηματογράφους πλην ελαχίστων εξαιρέσεων. Έτσι, σ' αυτό το βήμα προβάλλονται στην τάξη παραδείγματα ταινιών μικρού μήκους.

8^ο Δημιουργία storyboard και καρτελών γυρίσματος: Δημιουργούνται τα storyboard και οι καρτέλες γυρισμάτων. Οι καρτέλες γυρισμάτων βοηθούν στο να οργανωθούν καλύτερα τα γυρίσματά μας. Οι καρτέλες γυρισμάτων περιλαμβάνουν τα εξής στοιχεία: «Σκηνή», «χώρος», «χρόνος», «ηθοποιοί», «αντικείμενα – συνθήκες», «πλάνα», «να μην ξεχάσω» και «ήχοι». Το storyboard είναι ο οπτικός χάρτης της ιστορίας και ο οδηγός για την ανάπτυξη της υπόθεσης.

9^ο Γύρισμα: Τονίζεται ότι πριν αρχίσουν τα γυρίσματα είναι σημαντικό να γίνουν δοκιμαστικές λήψεις λίγων δευτερολέπτων από όλους τους χώρους που θα χρησιμοποιηθούν και να ελεγχθούν στη συνέχεια στον υπολογιστή οι συνθήκες φωτισμού και τα ηχητικά προβλήματα. Αμέσως ξεκινάει το γύρισμα με βάση το χρονοδιάγραμμα και χρησιμοποιώντας για κάθε σκηνή καρτέλες γυρισμάτων και/ή storyboards.

10^ο Μοντάρισμα: Τέλος, στο δέκατο βήμα γίνεται το μοντάρισμα των σκηνών με τη βοήθεια των λογισμικών (video editors) που αναφέρουμε πιο πάνω, ενώνονται τα πλάνα και οι σκηνές κι έτσι μοντάρεται η ταινία. Επίσης, προσθέτονται εφέ, τίτλοι και μουσική επένδυση.

3.2. Τρόποι αξιοποίησης ταινιών μικρού μήκους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ο Kton και Σοφός (2007) κάνουν μία διάκριση ανάμεσα στα παιδιά χρήστες (user) και στα παιδιά παραγωγούς (producer). Τα παιδιά ως χρήστες (user) κάνουν χρήση των συσκευών -και κατ' επέκταση των νέων δυνατοτήτων και μορφών αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας- με στόχο την εξακρίβωση, τη διαβίβαση ή την ανταλλαγή πληροφοριών. Μέσω του διαύλου αυτού μεταφέρονται επίσης συναισθήματα, απόψεις, αντιλήψεις, αξιολογήσεις, κρίσεις, ορισμοί κ.λπ. Τα παιδιά ως παραγωγοί (producer) παράγουν κάποιο έργο και παράλληλα προβάλλουν τον εαυτό τους στη μοναδικότητά του: Οι αρχάριοι δημιουργούν τα κείμενά τους, για των οποίων την παραγωγή είναι περήφανοι, τα μεγαλύτερα παιδιά την ιστοσελίδα τους και τους διαλόγους, τους οποίους συντάσσουν αυτόνομα και με προσωπική τους ευθύνη. Μέσα από τις δραστηριότητες αυτές αποκτούν την εμπειρία, ότι προκειμένου να καταστεί δυνατή η χρήση των συσκευών και της τεχνολογίας τους, προϋποτίθενται ένα χαρακτηριστικό όνομα, ένας χαρακτήρας κι ένα σχέδιο, ένα ενδιαφέρον, μία ανάγκη, μία ψυχική διάθεση, μία ασαφής ή συγκεκριμένη αντίληψη για τον στόχο. Πρέπει να κατέχουν την ανάγνωση και τη γραφή και να κατανοούν και να μεταχειρίζονται τη γλώσσα με τους κανόνες και τις μορφές έκφρασης που αυτή περιλαμβάνει, καθώς επίσης και τις κωδικοποιήσεις. Σύμφωνα με τα πιο πάνω και στην περίπτωση των ταινιών μικρού μήκους μπορούμε να έχουμε τα παιδιά χρήστες (users), δηλαδή τα παιδιά που γίνονται χρήστες του Μέσου τ.μ.μ. πάντα υπό την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού και χρησιμοποίηση κατάλληλου παιδαγωγικού πλαισίου. Επίσης, έχουμε και τα παιδιά παραγωγούς τα οποία μπορούν μετά από την

κατάλληλη εκπαίδευση σε θέματα δημιουργίας ταινιών μικρού μήκους να παραγάγουν τη δική τους τ.μ.μ.

Η ταινία είναι ένα από τα Μέσα που χρησιμοποιείται για πολλά χρόνια σε διάφορα εκπαιδευτικά πλαίσια με ποικίλους τρόπους για την υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ως ένα δυναμικό μέσο οπτικοποίησης, αφήγησης, αφαίρεσης και αναγνώρισης. Τα τελευταία χρόνια με την εξέλιξη της ψηφιακής τεχνολογίας και τη σημαντική μείωση του κόστους στην παραγωγή, αναπαραγωγή και διανομή, η ταινία μπορεί εύκολα να χρησιμοποιηθεί στην τάξη για καταγραφή και ανάλυση αλληλεπιδράσεων (Pea & Hay, 2002, στο Παπαδάκης, Παπαδημητρίου, 2008, σ. 2) και για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της συνεργατικής μάθησης. Η ταινία έχει ποικιλία εκφραστικών μέσων όπως αφήγηση, διάλογος, δραματοποίηση, γραφικά, τρισδιάστατα animation κ.ά.. Παρόλο που η ακόμη και η απλή προβολή ενός αποσπάσματος μιας καλής ταινίας όπως δείχνουν αρκετές έρευνες (Wright & Huston, 1981; Lee & Huston, 2003 στο Παπαδάκης, Παπαδημητρίου, 2008, σ. 2) κινεί αρκετά το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών, το ζητούμενο είναι πάντα η ενεργός συμμετοχή των μαθητών, η οποία προσδοκούμε ότι θα βελτιώσει τα μαθησιακά αποτελέσματα.

Η χρήση ταινιών και βίντεο γενικότερα είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη κατά τη διδασκαλία ξένων γλωσσών με στόχο την προώθηση της προφορικής ικανότητας των μαθητών/τριών, την επαφή τους με την ξένη γλώσσα και την υποκατάσταση πολιτισμικών εμπειριών (Σοφός, 2014, σ.2). Οι τ.μ.μ. λόγω της διάρκειάς τους μπορούν να αξιοποιηθούν επιτυχώς σε πολλές διδασκαλίες διαφόρων γνωστικών αντικειμένων. Εκτός από τα γλωσσικά μαθήματα μπορούν να αξιοποιηθούν στα καλλιτεχνικά αντικείμενα, όπως στη θεατρική αγωγή και στη μουσική, όπου οι μαθητές/τριες μπορούν να παρατηρήσουν διαφορετικές ερμηνείες, τεχνοτροπίες και να πληροφορηθούν σχετικά με τη διαδικασία της εργασίας. Στις κοινωνικές επιστήμες, όπως η Ιστορία, η Κοινωνιολογία οι τ.μ.μ. μπορούν να αξιοποιηθούν για την παρουσίαση κοινωνικών γεγονότων, την αναγνώριση της επίδρασης τους σε προσωπικές βιογραφικές διαδρομές και τη ερμηνεία τους, κ.ά. Στις φυσικές επιστήμες οι τ.μ.μ. είναι χρήσιμα μέσα στην παρουσίαση φαινομένων και διαδικασιών που δεν είναι άμεσα παρατηρήσιμα ή που δεν είναι εύκολο οι μαθητές/τριες να σχηματίσουν νοητικές αναπαραστάσεις, π.χ. οι συνέπειες περιβαλλοντικών καταστροφών. Σε γνωστικές περιοχές που σχετίζονται με τη λογοτεχνία, οι τ.μ.μ. είναι δυνατό να παρουσιάζουν διαφορετικές εκδοχές ενός θέματος, ενώ οι μαθητές/τριες, μπορούν να δημιουργήσουν δικές τους παραγωγές δραματοποιώντας τη δική τους ερμηνεία ενός λογοτεχνικού ή κινηματογραφικού έργου. Στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης στα Μέσα (Media Education), οι μαθητές/τριες, μπορούν να προσεγγίσουν αναλυτικά τα δομικά στοιχεία των μιντιακών περιεχομένων και να πειραματιστούν εφαρμόζοντας επιλεκτικά στοιχεία της γλώσσας (μορφές έκφρασης) και του συντακτικού (τεχνικές έκφρασης) σε δικές τους παραγωγές (Σοφός, 2010, στο Σοφός 2014, σ.2). Τέλος, στο πλαίσιο σχεδίων δράσης ή σε επικοινωνιακές διαδικασίες, π.χ. διαδραστική τηλεδιάσκεψη, μικτή μάθηση ή σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση, οι μαθητές/τριες μπορούν να παράγουν τ.μ.μ., ως μέσο επικοινωνίας και συνεργασίας με άλλους μαθητές/τριες. Αναφορικά με τις εκπαιδευτικές τεχνικές μπορεί αξιοποιηθούν ποικίλες μπορούν να αξιοποιηθούν ποικίλες, όπως οι ακόλουθες ¹(Σοφός, 2013, σ. 119-146)

¹ Αναφέρονται και προσεγγίσεις από μια διευρυμένη έκδοση της δημοσίευσης.

- Οπτικοακουστικός διάλογος
- Δεξαμενή ιδεών
- Ανάλυση οπτικοακουστικού περιεχομένου σε μικτές ομάδες εργασίας
- Ανάλυση περιεχομένου σε επάλληλους κύκλους εργασίας
- Ανάγνωση κινηματογραφικής ταινίας σε ομάδες
- Καταγραφή της εξέλιξης της πλοκής – πλαίσιο και δράση (ΤΙ)
- Ανάλυση προσώπων της ταινίας
- Ανάλυση σεναρίου και της εξέλιξης της πλοκής
- Σημειολογική ανάλυση ταινίας
- Ηλικιακός προσδιορισμός καταλληλότητας ταινίας, μέσα από προσομοίωση ρόλων
- Ανάλυση δελτίου ειδήσεων
- Αγκυροβολημένη διδασκαλία
- Δημιουργία αρχείο ταινιών με συγκεκριμένο πλαίσιο καταγραφής

3.3. Πέντε βασικές ενέργειες του εκπαιδευτικού για την αξιοποίηση των ταινιών μικρού μήκους στη διδασκαλία

Οι πλείστοι άνθρωποι στην καθημερινότητά τους παρακολουθούν τηλεοπτικές εκπομπές, βίντεο, ταινίες, θέλοντας να χαλαρώσουν, να ψυχαγωγηθούν και να ενημερωθούν. Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η δημιουργική διδακτική αξιοποίηση κινηματογραφικής ταινίας ή τ.μ.μ. προκαλεί τον/τη θεατή μαθητή/τρια να πάρει έναν ενεργητικό ρόλο. Για την αποδοτική αξιοποίηση των τ.μ.μ. στη διδασκαλία είναι αναγκαίο ο εκπαιδευτικός που σκοπεύει να την αξιοποιήσει στη διδασκαλία του, να προβεί σε μια σειρά από ενέργειες. Οι ενέργειες αυτές οργανώνονται και εφαρμόζονται πριν την παρουσίαση για την προετοιμασία των μαθητών/τριών, κατά την προβολή και στο τέλος για την τελική επεξεργασία της ταινίας. Στο σύνολο τους είναι σημαντικές, γιατί καθιστούν την αξιοποίηση συνειδητή εκπαιδευτική πρακτική και προσδιορίζουν το ρόλο του εκπαιδευτικού για τη χρησιμοποίηση των οπτικοακουστικών περιεχομένων. Γι' αυτό το λόγο, σύμφωνα με τους Kittelberger/Freisleben (1994), Κανάκη (1999) και Σοφός/Kron (2010) στο Σοφός (2014, σ. 5) είναι σκόπιμο να οργανωθούν οι ενέργειες αυτές σε πέντε φάσεις:

α) **Διδακτική ανάλυση και τεκμηρίωση:** εξέταση των προϋποθέσεων υλικοτεχνικής και διδακτικής φύσης (ποιότητα και καταλληλότητα προβολέα, η φωτεινότητα της τάξης κ.λπ., επιλογή κατάλληλης ταινίας μικρού μήκους, στοχοθεσία και δόμηση της διδασκαλίας σχετικά με την τ.μ.μ.).

β) **Προετοιμασία για την προβολή** της τ.μ.μ.: Προετοιμασία μαθητών/τριών ώστε να μπορέσει ο εκπαιδευτικός να εστιάσει σε συγκεκριμένα σημεία του περιεχομένου που σχετίζονται με το γενικότερο θέμα της διδασκαλίας (κατάλληλη εισαγωγή, σύνδεση του περιεχομένου της ταινίας με προηγούμενα που έχουν επεξεργαστεί οι μαθητές/τριες, αιτιολόγηση της αξίας της τ.μ.μ. κ.ά.).

γ) **Προβολή:** Η προβολή είναι σκόπιμο να εναρμονίζεται στο είδος της ταινίας, στο πλαίσιο της τάξης και στους εκπαιδευτικούς στόχους που έχουν τεθεί.

δ) **Επεξεργασία** της τ.μ.μ.: αξιοποίηση των εσωτερικών κινήτρων και των γνωστικών σχημάτων που διαθέτουν οι μαθητές/τριες ώστε να μπορούν να μετατρέψουν τις πληροφορίες σε γνώση μέσα από την αναλυτική επεξεργασία τους. Δραστηριότητες και εκπαιδευτικές τεχνικές που μπορούν να στηρίζουν την ενεργή εμπλοκή των μαθητών/τριών στη μαθησιακή διαδικασία είναι: η μετατροπή επιμέρους πληροφοριών σε άλλες μορφές έκφρασης, π.χ. προφορική, γραπτή, παιχνίδι ρόλων, κ.ά., να διαμορφώσουν μια άλλη μιντιακή παραγωγή, π.χ. κείμενο, επιστολή στο

σκηνοθέτη, διαφήμιση, Animation, αφήσα για την ταινία που είδαν κ.ά. Σε κάθε περίπτωση, είναι αναγκαίο οι εκπαιδευτικοί να προετοιμάζουν επίσης και φύλλα εργασίας ή και άλλο υλικό. Το υλικό αυτό μπορεί να διαμεσολαβήσει μεταξύ του εκπαιδευτικού στόχου και του περιεχομένου της ταινίας, π.χ. στηρίζοντας την ενεργή εμπλοκή του μαθητή με την επεξεργασία των περιεχομένων, παρέχοντάς του ένα θεωρητικό πλαίσιο προσανατολισμού, δίνοντάς του τη διαλυτότητα να μετασχηματίσει τις πληροφορίες σε σχέση με τους μαθησιακούς στόχους, κ.ά.

ε) **Αξιολόγηση** της ταινίας και της διδακτικής παρέμβασης: αναστοχασμός του εκπαιδευτικού και των μαθητών/τριών σχετικά με την ποιότητα της ταινίας/βίντεο και της εργασίας, τα μαθησιακά αποτελέσματα, τη διδακτική μεθοδολογία που σχεδίασε ο εκπαιδευτικός, την εμβάθυνση του θέματος και τις δυνατότητες προσωπικής ανάπτυξης των συμμετεχόντων.

Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση που συντελέστηκε μπορούμε να καταλήξουμε στα παρακάτω:

- Μία εκπαιδευτική ταινία μικρού μήκους είναι ένας ισχυρός τρόπος ενημέρωσης, διδασκαλίας και ψυχαγωγίας.
- Η σκόπιμη διδακτική αξιοποίηση των ταινιών μικρού μήκους αυξάνει τα κίνητρα για μάθηση και οδηγεί στην αισθητοποίηση φαινομένων και διαδικασιών.
- Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες καθίστανται τεχνολογικά εγγράμματοι με τη χρήση και κυρίως με την παραγωγή ταινιών μικρού μήκους
- Οι τ.μ.μ. μπορούν να αξιοποιηθούν στη σύγχρονη, αλλά και στην ασύγχρονη εκπαίδευση (αντίστροφη τάξη), μέσω αυτών μπορεί να μεταδοθεί το μήνυμα με ελκυστικό τρόπο κι έτσι καθίστανται ένα ισχυρό “όπλο” στα χέρια των εκπαιδευτικών.
- Με τις τ.μ.μ. είναι δυνατή η απόσπαση της προσοχής των μαθητών/τριών, καθώς δεν μπορείς να προβλέψεις ποιος/α μαθητής/τρια θα προσέξει και ποιος/α όχι κατά τη διάρκεια μίας διδασκαλίας, κάτι όμως που συμβαίνει και σε μία συνηθισμένη διδασκαλία. Με τη σωστή οργάνωση και ακολουθώντας τις πέντε βασικές ενέργειες για την αξιοποίηση των τ.μ.μ. που αναφέρουμε πιο πάνω τα φαινόμενα απόσπασης προσοχής αποφεύγονται.

Βιβλιογραφία

- Καλαμπάκας, Β., Κυριακουλάκος, Π. (2015). *Η οπτικοακουστική κατασκευή*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Συγγράμματα και Βοηθήματα. www.kallipos.gr
- Κανάκης, Ι. (2011). *Εκπαιδευτική Τεχνολογία: Διδακτική των μέσων και ικανότητα επιδέξιου χειρισμού των μέσων πληροφορίας και επικοινωνίας*. Στο: Μαυροειδής, Γ. (Επιμ. 2011), Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής. Αθήνα: Εκδ. Γρηγόρη, σελ. 381-397.
- Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.
- Kron, F., Σοφός Α. (2007). *Διδακτική των Μέσων. Νέα Μέσα στο πλαίσιο Διδακτικών και Μαθησιακών Διαδικασιών*. Αθήνα: Gutenberg.
- Παπαδάκης, Σπ., Παπαδημητρίου, Σ. (2008), *Αξιοποιώντας την Εκπαιδευτική Τηλεόραση στη διδασκαλία της Πληροφορικής στο Γυμνάσιο: Μία διδακτική πρόταση με αλληλεπιδραστικές δραστηριότητες υποτιτλισμού ταινιών*. 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτική της Πληροφορικής.
- Πούλιος, Ι., Λυμπούδης, Α. (2013), *Κινηματογραφική αγωγή: Δημιουργώντας στην τάξη μια ταινία μικρού μήκους*. Υποστηρικτικό υλικό για τη δημιουργία ταινίας μικρού μήκους. Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Σερρών. Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων

- Σοφός, Α. (2013). *Παιδαγωγική Αξιοποίηση κινηματογραφικής ταινίας και βίντεο στην εκπαιδευτική διαδικασία*. Σοφός, Α, Βρατάσλης Κ. (Επιμ.). *Παιδαγωγική Αξιοποίηση Νέων Μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία* (σελ. 119 - 146). Αθήνα: ΙΩΝ
- Σοφός, Α. (2015). *Διδασκαλία ως φαινόμενο χωροχρονικής αποπλαισίωσης και ο ρόλος των νέων και ψηφιακών Μέσων για το σχεδιασμό της*. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*. Τόμος 11.
- Σοφός, Α. (2017). *Η χωροχρονική αποπλαισίωση της διδασκαλίας – Τύποι και παιδαγωγικές θέσεις της ψηφιακής μάθησης*. Στο Σοφός, Α., Αυγερινός, Ε., Καραμούζης, Π., Χριστοδουλίδου, Λ., Δάρρα, Μ. (επιμ.), *Παιδαγωγική αξιοποίηση ψηφιακών Μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία*. Αθήνα: Γρηγόρης.